

पाठ

हामीले खाने खाना

मेरो मनपर्ने खाना

चित्र कोर्नुहोस्

तपाईंको मनपर्ने घरेलु खानाका परिकारहरूको चित्र कोर्नुहोस् र तिनीहरूको नाम राख्नुहोस्।

गतिविधि १

तपाईंले कोरेका खाने कुराहरु किन मन पराउनुहुन्छ, त्यसको कारण बताउनुहोस्।

हामी सबैलाई फरक-फरक खानेकुरा खान र पिउन मन पर्छ । यी मध्ये केही मीठा, केही खट्टा, केही मसालेदार र केही तितो हुन्छन् । हामी फलफूल, तरकारी र भात, दाल वा रोटी खान्छौं । हामी दूध, लस्सी वा जुस पिउँछौं। के तपाईं सोच्नुहुन्छ कि हामी किन खान्छौं र पिउँछौं ?

के तपाईंलाई थाहा छ?

छप्पन भोग पाहुनाहरु, साथीभाइ र परिवारको सम्मानमा चाडवाड र शुभ अवसरमा तयार गरिने विशेष खाना हो । यसमा ५६ प्रकारका खाने कुराहरु छन् जसले स्वादको सामंजस्यपूर्ण मिश्रणको प्रतिनिधित्व गर्दछ: मीठो (मीठा), मसालेदार (टिखा), कठोर (कसैला), अमिलो (खट्टा), नुनिलो (नमकीन) र तीतो (करवा)।

पत्ता लगाउनुहोस्

आफ्नो परिवारका वृद्धहरुसित कुरा गर्नुहोस् र कक्षामा छलफल गर्नुहोस्: हामीले किन खानु र पिउनु पर्छ?

शिरिन— एउटा धावकको कथा

शिरिन कक्षा ३ मा पढ्थिन् । उनी निकै छिटो दौडिने गर्थिन्। उनी कक्षाका सबै भन्दा छिटो दौडिन् । एक दिन, विद्यालयमा एक खेलकुद कार्यक्रमको बेला शिरिनले एक धावकलाई भेटिन् जो एक च्याम्पियन थियो र धेरै पदक हरू जितेको थियो। शिरिनले च्याम्पियनलाई सोधिन्, 'म तपाईंजस्तै कसरी दौडिएर पदक जित्न सक्छु ?'

शिक्षकलाई लागि टिप्पणी

बच्चाहरुलाई उनीहरुको मनपर्ने खाने वस्तुहरुको बारेमा सोध्नुहोस्। बोर्डमा यी खाद्य वस्तुहरुको नाम लेख्नुहोस् र बच्चाहरुलाई उनीहरुको बारेमा कुरा गर्न प्रोत्साहित गर्नुहोस्।

च्याम्पियनले शिरिनलाई धेरै अभ्यास गर्ने र स्वस्थ खाना खाने हो भने आफू पनि च्याम्पियन बन्न सक्ने बताएकी थिइन् । शिरिनले भनिन्, 'म धेरै अभ्यास गर्छु, तर म प्रायः बिरामी पर्छु। च्याम्पियनले सोध्यो, "तपाईं के खानुहुन्छ?" शिरिनले भनिन्, 'मलाई भात र आलु मात्र मन पर्छ । च्याम्पियनले हाँस्दै भने, 'शिरिन, भात र आलु खानु राम्रो हो, तर बलियो र स्वस्थ शरीर का लागि अरु धेरै कुरा पनि खानुपर्छ ।

विभिन्न प्रकारका तरकारी र फलफूल खानुहोस् । चामल, रागी, ज्वार, गहुँ, बाजरा जस्ता विभिन्न प्रकारका अन्नबाट बनेका चीजहरू खानुहोस्। दाल (दाल) र काष्ठफल खानुहोस्। घरमा पकाएको खाना खानु सधैं राम्रो हुन्छ।

शिरिनले च्याम्पियनको सल्लाह पालन गरिन् । उनले कडा अभ्यास गरिन् र घरमा पकाएका विभिन्न प्रकारका खाने कुराहरू खान थालिन्।

उनले सन्तुलित आहारको मूल्य बुझिन्। केही महिनापछि उनी पहिलेभन्दा छिटो दौड्न सक्थिन्। उनी ऊर्जावान र स्वस्थ महसुस गर्थिन्। भर्खरै उनले आफ्नो विद्यालयका लागि दौड प्रतियोगितामा पदक जितेकी थिइन्।

छलफल गर्नुहोस्

हामीले स्वस्थ खाना किन खानु आवश्यक छ?

गतिविधि २

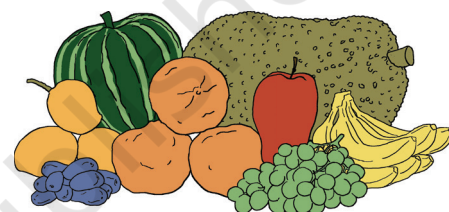
तल दिइएका चित्रहरूबाट तपाईंले नियमित रूपमा खाने कुराहरूमा टिक गर्नुहोस्।।

☐ तरकारी

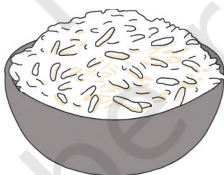
☐ सलाद

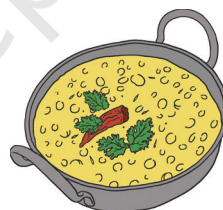
☐ फल

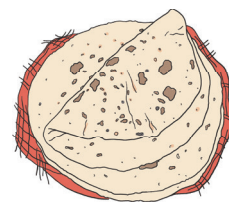
☐ मिठाई

☐ चामल

☐ दाल

☐ रोटी

☐ दूध

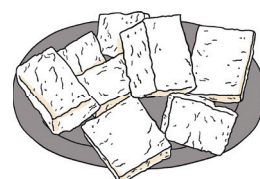
☐ स्याक्स

☐ लस्सी

☐ जुस

☐ पनीर

सन्तुलित खानाको हिस्सा माथिको कुन-कुन खानेकुरा हुनुपर्छ जस्तो तपाईंलाई लाग्छ?

हामी फरक-फरक खानेकुरा खान्छौं

हाम्रो परिवारका अग्रजहरूले गर्मी र जाडोमा फरक-फरक खाना पकाउँछन्। गर्मी भएको बेला हामी कुल्फी वा आइसक्रिम खान र नरिवलको कोमल पानी पिउन रुचाउँछौं। जाडो मौसममा हामी तातो खाना, सुप र स्टु खान्छौं र तातो पेय पदार्थको आनन्द लिन्छौं। हामीले विभिन्न मौसममा विभिन्न प्रकारका फलफूल र सागसब्जी पाउँछौं। गर्मीमा आँप र खरबुजा र जाडोमा प्रशस्त स्याउ पाइन्छ।

पत्ता
लगाउनुहोस्

गर्मी र जाडोमौसममा तयार पारिएका फलफूल तथा तरकारी तथा विशेष खाद्य वस्तुको सूची बनाउनुहोस्।

ग्रीष्म ऋतु	जाडो

हाम्रो देशका विभिन्न भागहरूमा, मानिसहरूले विभिन्न प्रकारका स्वादिष्ट खानाहरू खान्छन्। के तपाईंले केही यस्ता परिकारहरू सुन्नुभएको छ जुन तपाईंले अझै चर्ख्नुभएको छैन?

तपाईं, तपाईंका साथीहरू वा परिवारका सदस्यहरूले विभिन्न ठाउँहरूको भ्रमण गर्नुभएको हुन सक्छ र त्यहाँ विभिन्न प्रकारका खानाहरू खाएको पाउनुहुनेछ। तपाईंले चिनेको कोही देशको अर्को भागमा बसिरहेको हुन सक्छ र तपाईंले खाने भन्दा फरक केही खाद्य वस्तुहरू खाँदै हुन सक्छ। यी खानाहरूको नाम फेला पार्नुहोस् र आफ्ना साथीहरूसँग छलफल गर्नुहोस्।

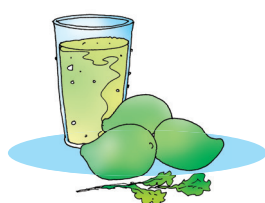
यी पेय पदार्थहरूको नाम तपाईंको भाषामा लेख्नुहोस् ।

कोमल नरिवल पानी

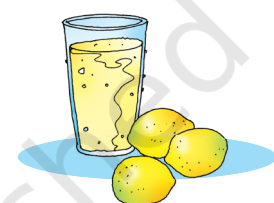
आँपको जुस

आम पत्रा

सुन्तलाको रस

नींबू पानी

गर्मीमा मौसम तातो हुन्छ । हामीलाई धेरै पसिना आउँछ । जब हामी पसिना बगाउँछौं, हामी हाम्रो शरीरबाट पानी गुमाउँछौं । त्यसैले गर्मीमा हामी बढी पानी, छत, निम्बु पानी (नींबू पानी), आम पत्रा, उखुको रस वा कोमल नरिवलको पानी पिउँछौं ।

खेल्ला वा कुनै शारीरिक गतिविधि गर्दा पनि पसिना आउँछ । हामीले बारम्बार पानी पिउनुपर्छ ।

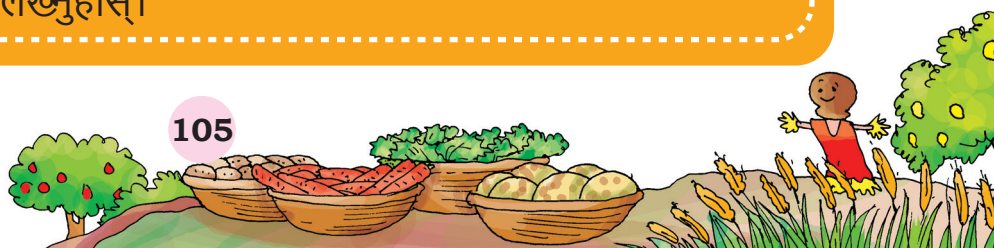
तपाईं कति पटक पानी पिउनुहुन्छ?

हाम्रो शरीरलाई धेरै पानीको आवश्यकता हुन्छ । हामी पानी बिना बाँच्न सक्दैनौं । त्यसैले हामी अक्सर भन्ने गर्छौं, 'पानी नै जीवन हो' ।

पत्ता
लगाउनुहोस्

- के तपाईंलाई थाहा छ खेतमा कुन-कुन खानेकुरा उब्जाइन्छ? यस्ता बालीहरूको केही नाम लेख्नुहोस् ।
- यी मध्ये केही खानेकुरा कुन ढाँचामा पकाइन्छ, त्यसबारे छलफल गर्नुहोस् र लेख्नुहोस् ।

हामी बोटबिरुवाका विभिन्न भाग खान्छौं । केही उदाहरणहरू तल दिइएका छन् ।
तपाईंले खाने वस्तुहरूको विरुद्धमा एक टिक ( ) राख्नुहोस् ।

पात

☐ पालक
(सस)

☐ मेथी (मेथी)

☐ पत्तागोभी

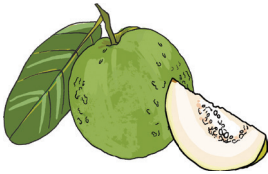

☐ तोरी

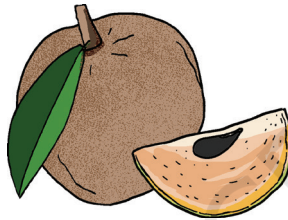

☐ धनियाँ
(धनिया)

फल

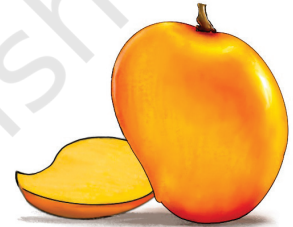
☐ अम्बा

☐ सपोटा

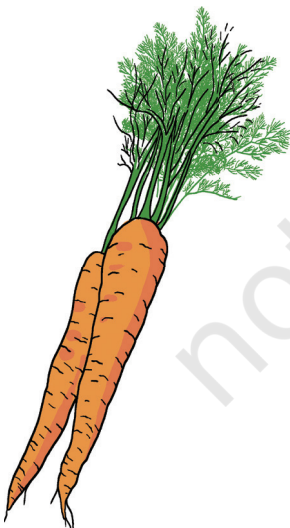

☐ स्याउ

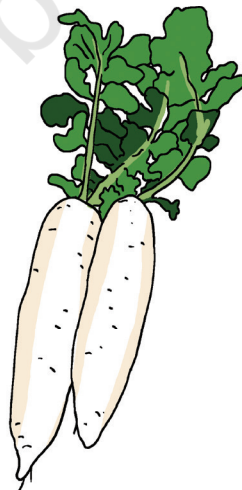

☐ आँप

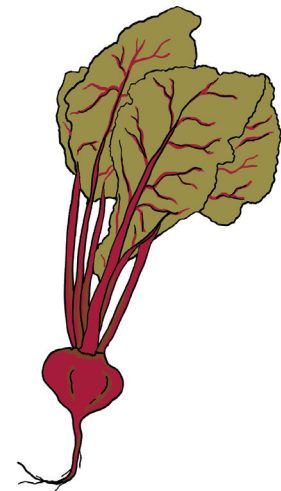
जरा

☐ गाजर

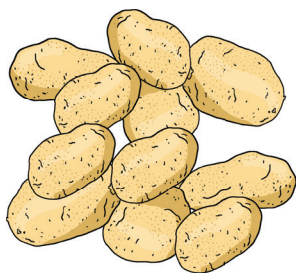
☐ मूला

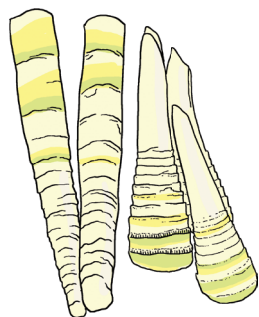
☐ चुकन्दर

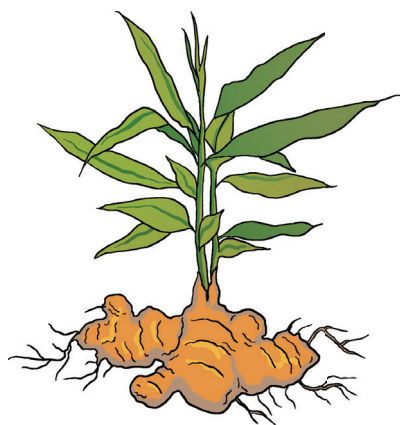
डाँठ

☐ आलु

☐ बाँसका हागाहरू

☐ अदुवा

हामीले खाने खाना

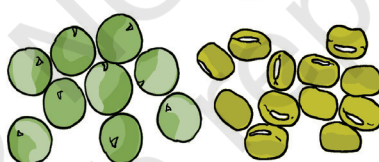

☐ प्याज

बीउ

☐ दाना

☐ दालहरू

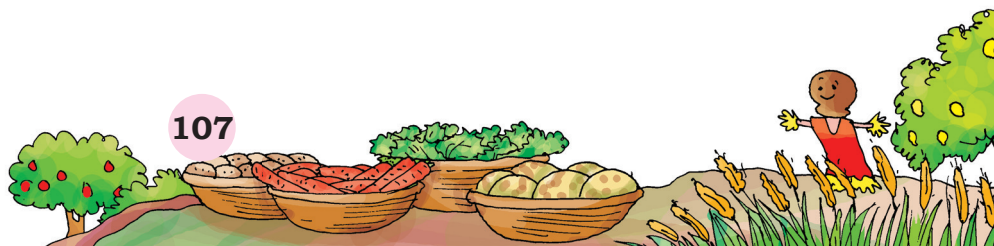
☐ सुख्खा फल

कोही-कोही मानिस जनावरबाट लिइने दूध, दही, घ्यू, छुर्पी, पनीर, मह, अण्डा र मासुजस्ता चीजहरू पनि खान्छन्।

पहेली समय

हाम्रा दुईवटा सबैभन्दा सामान्य रूपमा प्रयोग गरिने सामग्रीहरू न त बोटबिरुवाबाट न त जनावरबाट प्राप्त हुन्छन्। यी सामग्रीहरू मध्ये कम्तिमा एक को नाम दिनुहोस्।

यदि तपाईंको साथीले खाजा लिएर आएन भने के तपाईं आफ्नो साथीसँग खाना बाँड्नुहुन्छ?

चिन्तन गरौं

क . छलफल गर्नुहोस्

- १ . हामीलाई किन विभिन्न प्रकारका खाना चाहिन्छ?
- २ . हामी किन मौसमी खाना खान्छौं ?
- ३ . खाना स्वस्थ छ कि अस्वस्थ छ भनेर कसरी भन्न सकिन्छ ?
- ४ . खाना खेर नफाल्नु किन महत्त्वपूर्ण छ? के तपाईं घरमा खाना खेर फाल्ने कम गर्ने केही तरिकाहरू सोच्न सक्नुहुन्छ ?

ख . लेख्नुहोस्

- १ . तपाईंको परिवारमा खाने फलफूल र तरकारीहरूको सूची बनाउनुहोस्।
- २ . आफ्नो मनपर्ने पकवान को नुस्खा लेख्नुहोस्।
- ३ . वनस्पति र जनावरमा आधारित दुवै सामग्री समावेश भएको खाद्य वस्तुको नाम लेख्नुहोस्। उदाहरणका लागि, लस्सीमा दही/दही समावेश हुन्छ जुन दूध (पशु आधारित घटक) बाट तयार गरिन्छ र चिनी जुन उखुबाट तयार गरिन्छ (एक बोटमा आधारित घटक)।

ग . कोर्नुहोस्

- १ . आफ्नो छोटो पत्र पुस्तकमा विभिन्न खाद्य पदार्थहरूसँग तीन वटा प्लेट वा थाली कोर्नुहोस् ।
- २ . यी प्लेटहरूमा तपाईंले बिहान, दिउँसो र राती खानुहुने खाद्य वस्तुहरू कोर्नुहोस् र लेबल लगाउनुहोस्।

घ . सँगै खाना खाने

कक्षामा कुनै पनि फल ल्याउनुहोस्। आफ्नो शिक्षकको सहयोगमा फलको चाट वा सलाद तयार पार्नुहोस्। यसलाई आफ्ना साथीहरूसँग साझेदारी गर्नुहोस्।

ङ . सोच्नुहोस्

कल्पना गर्नुहोस्, अचानक तपाईंको घरमा कुनै पाहुना आएको छ। तपाईं तिनीहरूलाई कस्तो प्रकारको खाना दिनुहुन्छ र किन?

